

Отворено писмо на Национална мрежа за децата: замерването с оставки не помага на семействата на децата с увреждания!

Замерването с оставки не помага на семействата на децата с увреждания! – това е позицията в отворено писмо на Национална мрежа за децата до министър – председателя Бойко Борисов, Бисер Петков, министър на труда и социалната политика и Мая Манолова, омбудсман на Република България.

В разгара на изостреното противопоставяне по темата за децата и хората с увреждания, се стигна до оставка на заместник-министър Росица Димитрова. Дали тази оставка обаче реално има връзка с исканията на протеста на родителите на деца с увреждания пред Министерски съвет, е спорен въпрос.

Росица Димитрова и министър Бисер Петков са професионалисти с опит в социалната сфера и по мнение на много организации двамата са започнали обсъждане на дългоочаквани промени и са отворени за диалог и търсене на решения в интерес на децата и семействата. Поставянето на знак за равенство между техните оставки и разрешаването на проблемите на системата, която трябва да бъде подредена и уредена в подкрепа на всички семейства, е подмяна на причините и прикриване на същинските проблеми на тази система.

Повод за оставката на един държавен служител би следвало да е неизпълнение на служебни задължения, а не пропуски на други лица в администрацията. Иначе остава усещането, че истинската цел е овладяване на напрежението в МТСП и уличните протести вместо пристъпване към решаване на проблема.

Проблемът е много по-дълбок – в голямата си част правата, гарантирани от Конвенцията за хората с увреждания, продължават да не бъдат спазвани. Огромни предизвикателства са налице по отношение на гарантирането на независим живот и включване в общността, образование, здравеопазване, рехабилитация, достъпът до които за много деца и техните семейства остава въпрос често пъти на икономическа привилегия, а не на право. Голяма част от причините за всичко това виждаме в липсата на политическа воля и визия за реформа в системите на Министерството на труда и социалната политика. Това министерство поддържа най-голямата централизирана администрация чрез своите две агенции – Агенцията по заетостта и Агенцията за социално подпомагане. Практиката на харчене на пари на парче от Европейския съюз продължава, като редица мерки в подкрепа на децата и семействата се финансират от проект на проект без ясен план за продължение след изтичането им. В този капан до началото на 2018 г. бяха и родителите на децата с увреждания, и общинските администрации, управляващи програмата Операция „Независим живот“. От началото на 2018 г. парите за социален асистент, домашен помощник и личен асистент вече се финансират от

държавния бюджет на стойност над 68 милиона лева годишно – което, сравнено с Операцията „Независим живот“, която беше 150 милиона за две години, е с 14 милиона по-малко. Общините са натоварени с изпълнението на тези програми по места, като отново централизираните дирекции „Социално подпомагане“ на места са тези, които разпределят и одобряват програмите на общинските администрации.

Другата важна социална услуга, която и до днес продължава да бъде финансирана главно от европейски проекти, е приемната грижа, където наблюдаваме същия негативен ефект върху хората и децата в тази услуга. Налице е бойкот от страна на МТСП да поеме отговорност за децата под 14 години, които са извършили дребни прояви и имат нужда от социална работа и закрила, а не от санкции. Хората, работещи в отделите „Закрила на детето“, чиято роля е да подкрепят семействата, са нископлатени, неподкрепени, често нискоквалифицирани и работят с непосилно голям брой случаи. В такава ситуация са поставени и работещите в социалните услуги, включително за деца и хора с увреждания, което води до голямо текучество и спад на качеството на предоставяната подкрепа.

Неправителствените организации, които предоставят услуги за деца и семейства, са в ситуация, в която трябва да се борят да спазват стандарти за социална работа понякога въпреки изискванията на администрацията и нейния команден подход. Точно такива проблеми, нерешени с години, са причината родителите на децата с увреждания да излязат на улицата преди седмици.

И след тази политическа рокада няма да има промени – нито за социалната помощ и подкрепата за независим живот на хората с увреждания, нито за Отделите за закрила на детето, нито за промяна в системата, която убива множество хора, вместо да им помага. Промени няма да има и защото независимо дали управлението е на ГЕРБ, БСП, ДПС или която и да е партия, на власт е всъщност реактивната административна сила на министерството, която действа против реформите; централизираната система за социално подпомагане, за която важни са документите, а не хората; липсата на визия за подкрепа на семейството и липсата на воля и лидерство за осъществяването на реална реформа.

Водени от застоя в тази сфера, бойкота на отделни служители във ведомството, както и липсата на политическа визия през март 2017 г., преди парламентарните избори, ние от НМД проведохме среща с г-н Бойко Борисов, на която казахме ясно какви са проблемите. Стиснахме си ръцете, че ще работим за оправяне на системата след изборите. Положихме усилия в координация с г-жа Димитрова и г-н Петков да започнем промени първо в МТСП, но те стигнаха в задънена улица. Мина повече от година и половина и ясно се вижда, че няма реформи нито в социалната система, нито в закрилата на децата. Нещо повече, налице е ускоряващ се регрес. Обещанията от март останаха в централата на ГЕРБ и начертаният план за действие така и не потръгна.

Виждаме, че и предложението на екипа на Омбудсмана Мая Манолова за изготвяне на нов закон за личната помощ не срещна готовност за обсъждане, въпреки че по него работиха експерти от МТСП, родители на децата с увреждания и други професионалисти. Нещо повече, противопоставиха се синдикати, част от национално представителни организации, като се стигна до напрежение и личностни конфликти. Вярваме, че пътят за разрешаване на проблемите е в полагането на усилия системата да се превърне в действаща, вземане предвид на мнението на хората, чийто живот се влияе от провежданите политики и в търсенето на консенсус за разрешение на проблемите. Подкрепяме исканията на родителите на деца с увреждания и усилията на Омбудсмана личната помощ да бъде законово регламентирана. Считаме, че децата и хората с увреждания не трябва да бъдат принуждавани да се вписват в наличните услуги, а услугите да бъдат достатъчно гъвкави за да откликнат на техните нужди, и че в основата на независимия живот стои получаването на необходимата подкрепа в зависимост от индивидуалните потребности, желания и начин на живот.

Това, което родителите, семействата, гражданските организации искат да видят, е лидер в социалната сфера с политическа подкрепа, който да направи болезнено необходимите реформи с визия за дългосрочния ефект върху живота на децата и техните семейства. Ние от Национална мрежа за децата оставаме на разположение за съвместна работа и подкрепа на тази реформа.

Накрая, ще цитираме едно споделено мнение в доклада „Бележник: Как децата, родителите и професионалистите оценяват държавата“: „Да се осигурят специалисти, а не чиновници, за които децата и семействата не са бланки с реквизити, а реални живи хора с труден живот и психично страдание“. Всеки един трябва да прецени в каква роля е, когато взема решения, които влияят върху живота на тези деца и тези семейства.